

1.

Pirkko otti 5.1.2013 vapaaehtoisen eläkevakuutuksen henkivakuutusyhtiöstä X. Hän maksoi vakuutukseen 1 000 euroa josta veloitettiin heti maksuun perustuvaa kuormitusta 5 %:a. 28.1.2013 vakuutussäästön arvo on alentunut 2 %:a ostohetkestä ja Pirkko tulee katumapäälle haluten perua vakuutuksen.

- a) Millä menettelyllä vakuutuksen peruminen on mahdollista, ja mikä summa ja kenelle vakuutuksesta tällöin suoritetaan?

Pentillä on vuonna 2010 otettu vapaaehtoinen eläkevakuutus henkivakuutusyhtiöstä X. Pentti itse on ko. eläkevakuutuksessa sekä vakuutuksenottaja että vakuutettu. Pentillä on kaksi tytärtä, Leena ja Kaisa, entisestä avioliitostaan Tiinan kanssa.

Pentin eläkevakuutuksen ehtoissa on säädetty, että vakuutuksenottajalla on oikeus vakuutuksen takaisinostoarvoon työkyvyttömyystapauksessa. Vakuutuksen säästön määrä on 20 000 euroa ja vakuutukseen liitetty kuolemanvaraturva on 80 % vakuutussäästön määrästä. Vakuutuksen takaisinostoarvo on ehtojen ja laskuperusteiden mukaan rajoitettu vakuutuksen kuolemanvaraturvattuun säästön määrään.

Mitä tapahtuu seuraavissa tapauksissa?

- b) Pentti on tullut vakuutusehtojen mukaisesti työkyvyttömäksi ja irtisanoo vakuutuksensa. Mikä summa ja kenelle vakuutuksesta suoritetaan?
- c) Pentti kuolee eikä vakuutukseen ole liitetty edunsaajamääräystä. Mikä summa ja kenelle vakuutuksesta suoritetaan?
- d) Pentti haluaa irtisanoa vakuutuksensa, vaikkei hän ole tullut vakuutusehtojen mukaisesti työkyvyttömäksi. Missä tapauksissa ja millä menettelyllä tämä on mahdollista, ja mikä summa ja kenelle vakuutuksesta tällöin suoritetaan?

(10p)

Ratkaisuohje/pisteytys:

- a) Vakuutusopimuslaki, 3 luku, pykälä 13a (4,5 pistettä)
b) Vakuutusopimuslaki, 3 luku, pykälä 13 (1 piste)
c) Vakuutusopimuslaki, 6 luku, pykälä 47 (1 piste)
d) Vakuutusopimuslaki, 3 luku, pykälät 13 ja 13b (3,5 pistettä)

2.

- a) Määrittele vastuuvakuutuksen käsite ja sen keskeiset periaatteet.
- b) Millaisissa tilanteissa vahinkoa kärsineellä on vastuuvakuutuksessa oikeus vaatia korvausta suoraan vakuutusenantajalta?
- c) Miten ja milloin vakuutusenantajan toissijainen vastuu ilmenee vastuuvakuutuksessa?

(10p)

Ratkaisuohje/pisteytys:

- a) 4 p, vakuutusoikeus 2.2, (keskeinen idea: käsite, mitä, miten ja kenelle korvataan)
- b) 3 p, VSL 67 §, vakuutuslainsäädäntö 4.15.5, vakuutusoikeus 2.2.4.2
- c) 3 p, VSL 30-32 §, vakuutusoikeus 2.2.4.3

3.

Aktuaarien eettisten sääntöjen mukaan (a-c):

- a) Millaista julkisuutta ja millaisia toimeksiantoja aktuaarin tulee välttää?
- b) Mitä ja millä tavalla konsulttityötä tekevän aktuaarin tulee kertoa asiakkaalle suoritettavaan palveluun liittyvistä tulolähteistä?
- c) Mitä aktuaarin tulee ammatillisia tuloksia julkaistessaan ilmoittaa lisätiedoista sekä selvityksistä?
- d) Mitä Vakuutusyhtiölaki sanoo vastuullisen vakuutusmatemaatikon velvollisuuksista ja tiedonsaantioikeudesta?

(15p)

Ratkaisuohje/pisteytys:

a)

- 1) Julkisuutta joka tuo ansaitsematonta ammatillista etua, joka on perusteetonta tai joka on harhaanjohtavaa. (1p)
- 2) Toimeksiantoja, joihin liittyy todellinen tai potentiaalinen eturistiriita, paitsi jos hän pystyy varmasti toimimaan oikeudenmukaisesti ja eturistiriita on selkeästi kerrottu asianosaisille (1p)
- 3) Toimeksianto on vastoin yleistä etua (1p)
- 4) Joihin hänellä ei ole pätevyyttä ja asianmukaista kokemusta. (1p)

b) Konsulttityötä tekevän aktuaarin tulee kertoa asiakkaalleen 1) kirjallisesti ja ajallaan 2) kaikki asiakkaalle suoritettavaan palveluun liittyvät tulolähteensä. (2p)

c) Että hän tarvittaessa antaa asiakkaalleen tai työnantajalleen lisätietoja ja selvityksiä tulostensa 1) kattavuudesta, 2) käytetyistä menetelmistä ja 3) aineistosta. (3p)

d) VYL 31 Luku, 9 § (6p)

4.

a) Mitkä ovat vakuutusyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet (vakuutusyhtiölain 1 luvun mukaan)

b) Miten työeläkevakuutusyhtiöt eroavat muista vakuutusyhtiöistä tässä suhteessa.

(10p)

Ratkaisuohje/pisteytys:

a) vakuutusyhtiölaki 1 luku, Lehtipuro & al. s. 32-35, Rantala & P. s. 234-238 (7p)

b) laki työeläkevakuutusyhtiöistä 1 luku, Lehtipuro & al. s.73-74 (3p)

5.

Selosta vakuutusyhtiölain henkivakuutusta koskevia erityissäännöksiä (vakuutusyhtiölain 13 luvun mukaisesti).

(10p)

Ratkaisuohje/pisteytys:

Vakuutusyhtiölaki 13 luku, Lehtipuro & al. s. 53-56

pisteytys:

1 §: 5 p.

2 §: 5 p.

6.

Ovatko seuraavat vakuutuslainsäädäntöön ja korvauksen arviointiperusteisiin liittyvät väittämät oikein vai väärin? Vastauksia ei tarvitse perustella. Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 1 pisteen, vastaamatta jätetystä kohdasta 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1 pistettä. Koko tehtävän minimipistemäärä on kuitenkin 0 pistettä.

- a) Vakuutusnottaja ei voi irtisanoa vahinkovakuutusta päättymään vakuutuskauden aikana ilman perusteltua syytä, jos kolmannella osapuolella on vakuutettuun omaisuuteen pantti- tai pidätysoikeus.
- b) Pantti- ja pidätysoikeuden haltija voi kärsiä vahinkoa vakuutusnottajan laiminlyöntien takia ja jäädä jopa kokonaan ilman vakuutuskorvausta vakuutustapahtuman satuttua.
- c) Vakuutusnottaja voi siirtää vahinkovakuutuksen korvausta koskevan oikeuden kolmannelle osapuolelle.
- d) Ylivakuuttamisesta seuraa vakuutusnottajalle taloudellista haittaa liikaa maksettujen vakuutusmaksujen muodossa, sillä vakuutuskorvaus suoritetaan aina todellisen vahingon mukaisena.
- e) Omaisuus on alivakuutettu, jos vakuutuslainsäädäntöön merkitty vakuutusmäärä on merkittävästi vakuutetun omaisuuden oikeaa arvoa pienempi.
- f) Niin kutsuttu ositellun vastuun periaate tarkoittaa sitä, että yksittäisen vakuutusnottajan korvausvastuun enimmäismäärä monivakuutuslainsäädäntöön on rajoitettu muiden vakuutusnottajien korvausvastuun takia.
- g) Vahingoittuneen tai tuhoutuneen omaisuuden arvo määrätään vakuutuslainsäädäntöön kirjoitettujen säännösten mukaisesti, elleivät vakuutusnottaja ja vakuutusnottaja sovi toisin vakuutuslainsäädäntöön.
- h) Sen jälkeen, kun vakuutusnottaja on saanut korvauksen hakijalta laissa edellytetyt tiedot ja asiakirjat, vakuutusnottajalla on enintään kuukausi aikaa suorittaa vakuutustapahtumasta johtuva vakuutuslainsäädäntöön mukainen korvaus tai ilmoittaa korvauksen epäämisestä.
- i) Kun vakuutuskorvaus suoritetaan vahinkovakuutuslainsäädäntöön jälleenhankinta-arvon mukaisena, korvausmäärää laskettaessa vähennetään alkuperäisestä hankintahinnasta muun muassa iän ja käytön aiheuttama arvonalennus, jotta korvausmäärä ei olisi vastoin niin sanottua rikastumiskieltoa.
- j) Monivakuutus voi olla kyseessä esimerkiksi, jos vakuutusnottaja A on myöntänyt rakennukselle palovakuutuksen palovahinkojen korvaamiseksi ja vakuutusnottaja B on myöntänyt samalle rakennukselle samanaikaisesti voimassa olevan keskeytysvakuutuksen rakennuksessa harjoitetun tuotannon keskeytymisen korvaamiseksi.

(10p)

Ratkaisuohje/pisteytys:

Vakuutusosoikeus, sivut 210, 215, 220, 221, 222, 224, 227, 228, 237, 241 ja 269.

Vakuutusopimuslain 8–10 luvut.

a) väärin, b) oikein, c) oikein, d) väärin, e) oikein, f) väärin, g) väärin, h) oikein, i) väärin, j) väärin.

Yhteensä 10 pistettä.

7.

- a) Vakuutusopimuslain säännökset ovat kuluttajaa kohtaan pakottavia. Mitä pakottavuus tarkoittaa? Ketkä ovat kuluttajia? Ketkä rinnastetaan kuluttajiin vakuutusopimuslakia sovellettaessa?
- b) Mitä tarkoittaa vakuutusopimuksen sovittelu? Miten vakuutusopimusta voidaan sovittaa? Mitä eroa sovittelussa on, jos vakuutuksenottaja on kuluttaja tai muu taho?
- c) Mitä tarkoittaa etämyynti? Kerro lyhyesti, mitä erityistä sääntelyä liittyy vakuutusten etämyyntiin.

(10p)

Ratkaisuohje/pisteytys

- a) Vakuutusopimuslaki 3 §. Vakuutuslainsäädäntö, sivut 132–134.
  - Pakottavuus tarkoittaa, että sopimusehto, joka poikkeaa lain säännöksistä kuluttajan vahingoksi, on mitätön (1 p.)
  - Kuluttaja on luonnollinen henkilö, joka hankkii kulutushyödykkeitä pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten (1 p.)
  - Kuluttajiin rinnastetaan eräät elinkeinonharjoittajat (1 p.)
- b) Vakuutuslainsäädäntö, sivut 272–276.
  - Sovittelussa sopimuksen osapuoli vaatii sopimusta kohtuullistettavaksi, kun sopimusehto ehkä on kohtuuton tai sen soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen. Sovittelu on poikkeus sopimuksen sitovuuteen. (1 p.)
  - Sovittelussa otetaan huomioon sopimuksen koko sisältö, osapuolten asema, olosuhteet sopimusta tehtäessä ja sen jälkeen sekä muut seikat. Sovittelussa voidaan muuttaa sopimuksen yhtä tai useampaa ehtoa. (1 p.)
  - Kuluttajiin sovelletaan sovitellessa kuluttajansuojalakea ja muihin oikeustoimilakea. Lopputulos on silti usein sama. (1 p.)

c) Vakuutuslainsäädäntö, sivut 266–269.

- Etämyynti tarkoittaa vakuutuksen myymistä (eli markkinointia) ja sopimuksen tekemistä etämyyntivälineellä, esim. puhelimen, internetin tai postin välityksellä (1 p.)
- Laissa säädetään etämyynnissä annettavista ennakkotiedoista (1 p.) tietojen antamistavasta kirjallisesti tai pysyvällä välineellä (1 p.) ja peruuttamisoikeudesta (1 p.)

Yhteensä 10 pistettä.

8.

Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö A ja keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö B ilmoittivat lehdistötiedotteella aikeestaan sulautua. Tarkoituksena on tehostaa työeläkkeiden hoitoa ja varmistaa ison koon avulla pärjääminen eläkelaitosten välisessä kilpailussa. Toiminta aloitettaisiin uudessa muodossa 1.7.2014. Koska fuusiot eivät ole jokapäiväisiä työeläkealalla, yhtiöiden lakiosastot pyytävät apuasi seuraavissa kysymyksissä.

- a) Mitkä ovat kaksi pääasiallista tapaa toteuttaa sulautuminen?
- b) Mitä sulautumiseen liittyviä tehtäviä työeläkevakuutusyhtiön toimielimillä on?
- c) Mitä viranomaislupia tai vastaavia tarvitaan ja millä edellytyksillä ne saadaan?
- d) Miten sulautuminen vaikuttaa A:n ja B:n vakuutuksenottajiin?

(15p)

Ratkaisuohje/pisteytys:

Vakuutuslainsäädäntö, sivut 57, 58, 77, 78 ja 311. Vakuutusyhtiölaki 19 luku. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä 29 §.

- a) Sulautuvan yhtiön vakuutuskanta sekä muut varat ja velat (1 p.) siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle (1 p.), tai ne siirtyvät uudelle perustettavalle yhtiölle (1 p.) Edellinen on absorptiosulautuminen (0,5 p.) ja jälkimmäinen kombinaatiosulautuminen (0,5 p.)
- b) Yhtiön hallitus laatii sulautumissuunnitelman (1 p.)
Yhtiökokous päättää sulautumisesta (1 p.)
- c) Tarvitaan Finanssivalvonnan suostumus (1 p.) Se on annettava, jos sulautuminen ei loukkaa vakuutettuja etuja (1 p.) tai vaaranna vakuutustoiminnan tervettä kehitystä (1 p.) [Vakuutuslainsäädäntö-kirjan sivulla 78 olevan epätarkkuuden vuoksi vastauksissa hyväksytään myös sivulla 58 mainittuja edellytyksiä.]

Tietyin edellytyksin sulautuminen on ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle yrityskauppa- ja valvontaa varten, jolloin tarvitaan viraston päätös (1 p.) Markkinaoikeus voi kieltää sulautumisen kilpailua merkittävästi estävän määrävän markkina-aseman syntymisen vuoksi (1 p.)

Kombinaatiosulautumisessa tarvitaan perustettavalle yhtiölle toimilupa valtioneuvostolta (1 p.) Toimiluvan myöntämiselle on eläkevakuutustoiminnan tervettä kehitystä, yhtiön johtoa ja peruspääomaa koskevia edellytyksiä (enintään 1 p.)

- d) Vakuutuksenottajista tulee automaattisesti uuden yhtiön asiakkaita (1 p.) Sulautuvan yhtiön vakuutuksenottajalla on erityinen irtisanomisoikeus (1 p.) Ylimääräisen pisteen saa, jos hoksaa kertoa uuden yhtiön vakavaraisuuden tai asiakashyvitysten merkityksestä vakuutuksenottajille.

Yhteensä 15 pistettä.

9.

- a) Missä tilanteissa Finanssivalvonta voi peruttaa vakuutusyhtiön toimiluvan?
b) Vertaile keskenään Finanssivalvonnan kolmea hallinnollista seuraamusta vakuutusyhtiöille, jotka se voi määrätä.

(10p)

Ratkaisuohje/pisteytys:

- a) Laki Finanssivalvonnasta – pykälä 26

1 piste: toimiluvan myöntämiselle tai toiminnan aloittamiselle säädettyjä olennaisia edellytyksiä ei enää ole

1 piste: vakavaraisuuden/taloudellisen aseman/lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma/tervehdyttämissuunnitelma

1 piste: olennaisesti rikottu finanssimarkkinoita/toimilupaa/määräyksiä koskevaa lainsäädäntöä

1 piste: toimilupaa myönnettäessä on annettu väärää/puutteellista tietoa

1 piste: Toiminta päättynyt/loppunut/konkurssi

- b) Laki finanssivalvonnasta – Luku 4

1 piste: rikemaksu määritelty

1 piste: julkinen varoitus määritelty

1 piste: seuraamusmaksun määritelty

1 piste: seuraamusten keskinäinen vakavuusjärjestys

1 piste: rangaistusten vakavuuksien vertailusta